

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HERLOVIANEREN

MEDLEMSBLAD FOR HERLOVIANERSAMFUNDET

51. ÅRGANG

NUMMER 1

MARTS 1973

Åbent Hyrdebrev

- fra formanden
- til medlemmerne
- om den gamle og nye redaktør
- om Herlovianeren
- og om det både forbandet besværlige

og uhyre fornøjelige ved at være bestyrelse i en forening af gamle skolekammerater, der gerne tager en Holm-gang og derved let kommer i Thotterne på hinanden.

Gang på gang har generalforsamlinger i Herlovianersamfundet fremhævet det uohørt vigtige i, at bestyrelsen får rumpet sig sammen til at sende medlemsbladet ud nogenlunde regelmæssigt og i nogenlunde rimeligt omfang.

Og skiftende bestyrelser og skiftende formænd har givet talerne så evigt ret, men har samtidig skuet ned i salen til den plads, hvor redaktøren sad. For man vidste, at man i modsætning til alle andre bladudgivere ingen som helst magt havde over kalorius — man kunne henstille, man kunne trygle, bede, bande, men stadig måtte man med gru tænke på den mulighed, at der en dag kunne komme et fikst, lille brev, hvor redaktøren sagde fra. Og så skulle man ud med snøren igen — prøve at overtale en eller anden sagesløs til at se det henrivende i at skrive referater, rykke for stof, beskære billeder, bryde om, læse korrektur — og påtage sig den indlysende håbløse gerning at leve op til alle andre gamle herlovianeres redaktørideal — nemlig at være ulønnet bydreng for og nedskriver af præcis deres tanker i præcis den form og på præcis det tidspunkt de måtte ønske.

Alle skiftende bestyrelser i nyere tid har — ud fra en blanding af etisk overbevisning og skuen kendsgerningerne i øjnene — givet de skiftende redaktører absolut frie hænder, hvis bare de ville sørge for, at bladet kom ud — og samme bestyrelser har med tilbageholdt åndedræt ventet på det lille muntre klask i entreen, når det så endelig kom. For så med forventningsblandet skræk at tage det op og studere, hvad der stod i det. Der kunne stå indkaldelser til en for længst overstået fest, der kunne stå chokerende usaglige kommentarer under Personalia, der kunne være yderst åbne breve og stærkt lukkede artikler — og der kunne være lysende perler af informativt, muntert eller historisk indhold.

Men som sagt — bestyrelsesmedlemmers rolle er her helt lig med alle andre medlemmers rolle: man er modtager af bladet, ikke afsender, og man kan kun påvirke dets indhold ved selv at skrive noget til det. Det har alle medlemmer adgang til, og da vi ikke har nogen ideologisk optagelsesprøve eller målsætning i Herlovianersamfundet — man skal hverken være maoist, konservativ, tilhænger

af Kristeligt Folkeparti eller ny-radikaler for at være medlem og dermed potentiel stofleverandør til bladet — bliver det naturligvis en særdeles blandet krambod og således sikkert et meget godt spejl af den brogede medlemsskare.

Bestyrelsen har netop været gennem mareridtet med et redaktørskifte nu: *Torben Holm*, der i de senere år har redigeret Herlovianeren, flyttede til Sverige og sagde derfor fra. Der skal lyde en varm tak til ham, fordi han påtog sig opgaven, fordi han ofrede så mange af sine fritimer på den, og fordi han gav os et blad, der var sjovt, personligt, interessant, kontroversielt og læseværdigt. Han sagde fra, før dønningerne fra hans afskeds-salut rejste sig — det åbne brev i sidste nummer (se forstanderens svar på det, side 7) — men jeg er stemt for at lade disse dønninger og denne salut overdøve af det glædelige trompetskrald, bestyrelsen nu kan intonere: Vi har fået hele to nye redaktører til bladet! *Sven Tito Achen* ('40) og *Mikkel Vass-Sørensen* ('70) vil i fællesskab — med Achen som ansvarshavende — stå for redaktionen, og de vil tilmed sikre os regelmæssige ud-

givelsesdatoer: den 1. marts med regnskaber og indkaldelse til generalforsamlingen, den 1. september med generalforsamlingsreferat og indkaldelse til rusfest, og den 15. december med indkaldelse til Trollefesten.

Der er tredive år mellem de to nye redaktører — det er en indlysende fordel, der sikrer bedst mulig kontakt både med ældre, midtplacerede og yngre årgange, og viden om både det tidligere og nuværende Herlufsholm. Achen var (sammen med Helge Finsen) forfatter og redaktør af billedværket »Herlufsholm i 400 år«, som blev udsendt i 1965, han er medlem af Herlufsholm-Fondens bestyrelse, og i det omfang, Herlovianerens redaktion vil levne ham tid til det, skaf-

fer han sig til livets opretholdelse, rigeligt og godt og vel, ved forfatter- og redaktørvirksomhed. Mikkel er stud. med., medlem af Herlovianersamfundets bestyrelse — og i besiddelse af uudtømmelige mængder fut, initiativ og energi. Og så kender han Herlufsholm, dets bygninger og persongalleri, som det er i dag. De to redaktører har forvarslet, at de måske vil lave noget om på bladet. Hvad det nærmere drejer sig om, vil alle medlemmer, bestyrelsesmedlemmer inklusive, se, efterhånden som den nye redaktion kommer i gang.

Tak til Achen og tak til Mikkel, fordi de vil gå i krig med Herlovianeren — som tidligere redaktør i en lang periode kender jeg arbejdets omfang!

Tidligere redaktørens dispositioner skal ikke binde dem — naturligvis skal de kunne tilrettelægge bladet efter deres eget skøn, så det arbejde de kommer til at udføre til glæde for hele Herlovianersamfundet, også kan blive så sjovt og tilfredsstillende som muligt for dem selv.

Jeg er stemt for, at vi vasker tavlen og begynder på en frisk — med et varmt velkommen til Achen og Mikkel!

Kaj Dorph-Petersen.

OBS: Bidrag til Herlovianeren kan fremtidig sendes til: Redaktør Sven Tito Achen, Kong Georgsvej 52, 5. sal, 2000 København F, eller stud. med. Mikkel Vass-Sørensen, Ådalsvej 53, 2720 Vanløse.

Herlovianersamfundets Ordinære Generalforsamling

holdes tirsdag den 27. marts 1973 kl. 19.30 på Grand Café, Kongens Nytorv 19, 1. sal, København, med følgende dagsorden:

- 1) Formanden aflægger beretning.
- 2) Kassereren fremlægger regnskabet. (Se side 14-15).
- 3) Fastsættelse af kontingent for 1973 (jfr. lovenes § 4).
- 4) Valg af bestyrelsesmedlemmer og andre embedsmænd.
- 5) Eventuelt.

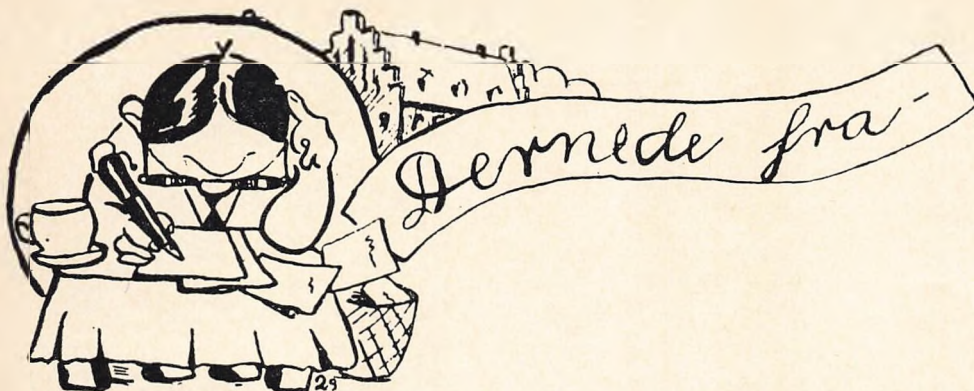
Efter generalforsamlingen bliver der tvangfri fællesaften med snitter, øl, snaps etc. for egen regning.

Ang. dagsordenens pkt. 3: Bestyrelsen foreslår samme kontingent i 1973 som i 1972. Dette forslag vil blive motiveret med et budget, som vil blive omdelt på generalforsamlingen og blive bragt til debat under dagsordenens pkt. 3.

Ang. dagsordenens pkt. 4: Bestyrelsen består for tiden af: Kaj Dorph-Petersen ('43) formand, Ernst Schaumburg-Müller ('29) næstformand, Jan Trier ('58) kasserer, og disse tre er ikke på valg i år. Endvidere: John Richter ('47), Klaus Aarup ('51) og Mikkel Vass-Sørensen ('70) sekretær, juniormedlem og medredaktør af Herlovianeren. Disse tre er på valg i år og er alle villige til at modtage genvalg. Torben Holm ('68) nedlægger efter eget ønske sit bestyrelsesmandat nu ved generalforsamlingen. Ifølge lovenes § 6 skal bestyrelsen bestå af mindst 5, højst 7 medlemmer, så det er ikke nødvendigt at vælge et nyt. Bestyrelsen har ikke i sinde at foreslå en ny kandidat, men det står enhver frit for at komme med eventuelle forslag på generalforsamlingen.

Mød op på generalforsamlingen, og lad os få en hyggelig aften!

Med venlig hilsen,
bestyrelsen.

tyder på, at indstillingen ændres med tiden.

Stifterne fik min venlige hilsen og efter at have dav-davet gamle hørere og venner slentrede jeg endnu med en følelse af at være lidt tilbage i tiden mod min sovesalslærers kaffebord. Bag mig sludrede et par diple. »Det var sgu da også ærgerligt, at 14. januar netop skulle være en søndag!« Først ved morgenkaffen og den heftige diskussion om hjernekød og nyretransplantation var jeg tilbage i nuet.

Nu vil ikke blot nuværende diple, men måske også mange af mine samtidige sige, at det er noget sentimentalt vrøvl. Vel, sådan oplevede jeg det nu engang og mange med mig. For mig er det ikke svært at indrømme en ægte følelse, blot er jeg overrasket over at finde mig selv så engageret, kun 2½ år efter jeg forlod skolen. Det kan ses i problematikken tradition-kontra-rebelskhed. Vi oplæres til at indføre nyt, fordi det er nyt, og kassere gammelt, fordi det er gammelt. Jeg er ikke enig i dette synspunkt, men meget kan og *skal* forbedres. Vi kan ikke forbedre uden at have traditionen bag os, vil jeg påstå. Derfor må vi ikke trampe på den, men lad os få kritikken frem gennem en saglig debat holdt i en kammeratlig tone. *M.V.-S. ('70)*

Trollemorgen på Skolen

Klokken ringer og ringer. Modstræbende står 200 mennesker op af sengen, ifører sig dovent deres gallatøj og går til morgenbordet. »Kvik op venner, det er Trolledag!« »Hva' kommer det mig ved?«, svarer de 99%, »lad os se at få det overstået«. Alle møder op i kirke kl. 7.30, fanen bæres ind, koret stemmer i, og derefter indledes en tale fra prædikestolen: Ansvar. Ethiske bånd. Herluf Trolle. Kommunisme. Manipulation. Og så videre.

Kun de største elever lytter til talen. »Det var sørens, det har jeg aldrig været klar over.« Interessen vokser. Taleren fortsætter: Syvårskrigen. Dedikation. Grundlæggelse. Formål. Og så videre.

Der hersker en udbredt apati blandt eleverne m.h.t. skolens historie, og denne apati er velbegrunder. Er det muligt at føle sig etisk knyttet til noget, man kun mindes om én gang om året? Næppe. Muligheden er der for et selvstudium, men det forudsætter en vis interesse i stoffet, og den er der kun få, der har. Herlufsholms historie er fyldt med interessante fakta, der hos mange utvivlsomt vil mane apatien i jorden og vække interessen for skolens baggrund. Det vi mangler er oplysning, og skolen kan kun være interesseret i, at vi får den.

Eller skal også kommende taler gøres til skamme og eleverne fortsætte med at forlade kirken kun tænkende på aftenens bal?

P.S. Talen blev i år holdt af Claus Jessen ('40).

S. S. L.

Som nyudnævnt medredaktør af Herlovianeren ville jeg sætte skub i »Dernedefra«-skribenten og det passede jo fint at kombinere dette med et besøg i kirken Trollemorgen. — Som altid er det en kold og mørk januarmorgen, og derfor er kontrasten slående, når man træder ind i kirken. Hvor man dag værdsætter at omslutes af varme og levende lys, at slå sig ned på en af sideskabets hårde bænke og fyldes af en stemning, jeg driver mig til at kalde højtidelig. Mens fanen bæres ind, slår en tanke ned i mig: Jeg, som ikke er til at drive op om morgenen, står her — utroligt! Og Te Deum — syv gange har jeg sunget den og alligevel aldrig tænkt over ordene. Således lyttede jeg også stik imod sædvane til, hvad der blev sagt under Trolletalen. Noget

Talen i Kirken Trollemorgen

Af overkirurg, dr. med. Claus Jessen ('40)

Mange prægtige mænd har i tidens løb fra denne smukke prædikestol på Herluf Trolles fødselsdag æret mindet om de to mennesker, der skænkede Herlufsholm til kommende slægter af unge, som søger en særlig uddannelse.

At få lov til at træde ind i rækken af talere Trollemorgen betragter jeg som en stor ære.

I syv år har jeg enten siddet nede på en af rækkerne her i kirken eller stået oppe ved orglet for at synge Te Deum —

først med en forhåbentlig klar drenge- stemme, senere med en mere mandig røst.

Den tidligere morgenvækning i dagens anledning føltes dengang — og formentlig stadigvæk — som en mystisk, rituel offerhandling til Herluf Trolles og Birgitte Gøyes ære. Fornemmelsen holdt sig, mens man søvngigt tumlede fra Vylen over mod kirken. Men den bratte overgang fra den klamme, mørke og kolde morgen udenfor til kirkerummet med de varme, levende lys gjorde det let at acceptere offeret.

Trollemorgen er, så vidt jeg kan se, en helt enestående begivenhed. Kan I nævne mig andre historiske personer i indland eller udland, som år efter år, igennem århundreder, på deres fødselsdage får holdt en messe eller gudstjeneste? Jeg kender ingen andre — bortset fra Kristus.

Herluf Trolle og Birgitte Gøye kan forståeligt nok være fjerne og uvirkelige for jer — de hører Danmarks-historien til. Men I skal nok være lidt forsigtige med at distancere jer fra denne fortid, som I ikke kan fornægte, lige så lidt som I vil kunne leve uden jeres egen fortid. Det, som sker i dag, vil være part af jeres egen fortid i morgen.

Det er heller ikke sandsynligt, at I vil kunne finde nogen inspiration ved at fornægte den lange række af filosoffer, kunstnere og videnskabsmænd, som har været inspirationen og gnisten op igennem den historiske tid, der ellers er så rig på undertrykkelse fra tyranner og politiske fanatikere. Kun ved vold og revolutioner skærer man forbindelsen med fortiden væk, og resultatet vil blive tomhed i sindet og rodløshed.

Det bør være klart for jer, at ligesom teknik og videnskab formindsker afstande i kilometer og lysår — gør tiden til et relativt begreb eller en fjerde dimension — så bringer denne forståelse også vores historiske fortid nærmere. Menneskets historiske tid er af en så uendelig ringe udstrækning målt med vort solsystems og vor klodes alder. Tiden fra Kristus og det romerske kejserrige hører med denne målestok til den mest moderne tid, omend

med en rivende teknisk udvikling på det allersidste. Men Herluf Trolle og Birgitte Gøye er rykket os nærmere. De tilhører således en nær fortid. Det bedste eksempel herpå er, at deres testamente er gyldigt den dag i dag — og det er jeres held.

Birgitte var det 8. barn af Mogens Gøye — hendes mor døde fra hende, da hun kun var to år gammel. Hun blev derfor anbragt i *Ring Nonnekloster* og flyttede først tilbage til Skanderborg, da faderen giftede sig igen. Meget mod sin vilje blev hun presset til trolovelse med *Jesper Då til Enggård*, som hun følte afsky for. Udsigten til et trist ægteskab må have formørket Birgittes barndom og opvækst. Først da den strenge stifmoder døde 1528, tog den 17-årige pige mod til sig og erklærede fæstmanden, hvorledes hun var sindet mod ham — men tro ikke, at forbindelsen blev afbrudt med det! En trolovelse var dengang næsten lige så vanskelig at komme ud af som et ægteskab, selv om reformationen vandt frem.

I 1539 forbød Christian III ved en reces at trolove nogen adelig jomfru bort i hendes umyndige alder. Birgittes sag var faktisk afgjort før denne bestemmelse, men kongen tog sig personligt af den og lod nedsætte et udvalg bestående af professorerne ved Københavns Universitet og landets samtlige biskopper. Det følgende år erklærede udvalget forholdet ugyldigt — til Birgittes store lettelse. Hun var faktisk at betragte som gammeljomfru, da hun som 33-årig ægtede den fem år yngre Herluf Trolle den 16. nov. 1544. Baggrunden gør det let for os at forstå, hvorfor ægteskabet blev så lykkeligt i de 21 år til hans død.

I det ydre kunne hun ikke måle sig med Herluf Trolle, som fra naturens side var givet smukke, indtagende ansigts-træk forbundet med et muntert og belevet væsen, der gjorde ham afholdt. Han var mand for at skabe sin egen fremtid, men hans position blev utvivlsomt styrket ved ægteskabet med Birgitte, som bragte ham stor timelig velfærd og støtte fra en indflydelsesrig slægt.

Allerede Christian III skattede Herluf

Trolle som en duelig og pålidelig mand, og Frederik II viste ham ikke ringere tilid. Ved kroningen var han blandt de adelsmænd, hvem kongen tilbød ridder-slaget. Det vidner om et godt forhold til kongen og megen selvstændighed, at han ikke — som de fleste — afslog den tiltænkte ære, skønt han lige så lidt som de andre satte pris på den. Selv kaldte han sig aldrig ridder.

Han forstod fortidens betydning, og lod samle og afskrive gamle historiske aktstykker, som hans søstersøn *Arild Huitfeld* senere brugte. Han sørgede endvidere for, at *Christian Pedersens oversættelse af Saxos Krønike* ikke gik tab.

Både han og Birgitte Gøye levede ivrigt med i deres tid — foruden at være lensmand og kriger diskuterede og brevvekslede han med *Peder Palladius*, Sjællands første protestantiske biskop, med *Melanchton*, som fra Wittenberg indlagde sig berømmelse i den klassiske filologi og som opstillede det protestantiske skriftprincip, og med *Niels Hemmingsen*, som gennem sine teologiske skrifter var kendt ud over Europa. Alle disse dedikerede bøger til ægteparret.

Herluf Trolle og Birgitte Gøye viste en for datiden usædvanlig interesse og omsorg for andre mennesker. Således interesserede Birgitte sig meget for ungdommens opdragelse og påtog sig personligt optugtelsen af unge adelige jomfruer. Herluf underholdt til stadighed to eller flere studenter ved Københavns eller ved fremmede universiteter, og begge gav store donationer til latinskolerne i Helsingør, Næstved og Roskilde. Deres fremsyn og udsyn gav sig rent kontante udslag.

Begge var således omgængelige og godgørende, kun på ét punkt var de ubøjelige. De var dybt religiøse og forventede det samme af deres husstand. Hvem som ikke ville følge herskabets eksempel måtte søge anden tjeneste. Herluf oversatte selv den *Ambrosianske Lovsang* og bearbejdede på dansk *Davids 31. salme*.

Vinteren 1564-65 drøftedes og mod-

Dette billede fra kirken, halvdelen af et stereoskopfoto, er taget o. 1863, vistnok af en tysk fotograf ved navn Clemens Weller. Det er ikke spejlvendt, prædikestolen må dengang have siddet på det diagonale hjørne af hvor den sidder i dag. Men bortset fra det, er ikke meget ændret i de mellemliggende 110 år.

nedes planerne i hjemmet om at oprette en skole og et hjem på Herlufsholm for adelige og ikke-adelige børn. Det barnløse ægtepar fandt således en lykkelig løsning for deres savn. Men der var megen uvilje fra deres slægtnings side, der harmedes over, »at peblinge skulle få sådant gods at løbe med«.

Stiftelsesbrevet for Herlufsholm Skole blev udfærdiget 23. maj 1565, og allerede tre dage senere blev fundatsen stadfæstet af kongen. Vi skal være taknemmelige for denne hurtige afgørelse — en udskydelse ville have været katastrofal for skolen.

Herluf Trolle nåede en enkelt gang at underskrive sig »Forstander for Adelen frie Skole Herlufsholm«, brevet er dateret 1. juni 1565, og samme dag sejlede han ud fra København som chef og admiral for en ny udrustet flåde på 28 orlogsskibe, som nær Femern blev forstærket med fem lybske skibe.

Her mødte den danske flåde en overlegen svensk flåde under kommando af Clas Horn. Herluf Trolle åbnede angrebet med en gunstig vind. Med sit skib »Jægermesteren« forsøgte han at entre det svenske admiralskib, men udlagte rundholter forhindrede dette. Senere førte han en længere kamp med et enkelt svensk skib »Troilus« anført af Niels Schenck, og han fik et skudsår i venstre skulder og lår. Ud på aftenen blev kampen afbrudt ved vindstille — svenskerne bugserede deres skibe bort om natten, og Herluf Trolle søgte nogle dage senere med sin medtagne flåde til København.

Han lod sig først forbinde, efter at sår-lægen ombord havde hjulpet de andre i slaget hårdt medtagne. Dette skulle blive skæbnensvangert.

Da flåden 8. juni kom til Dragør, blev han modtaget af sin bror Børge, som førte ham til København. Ved ankomsten hertil gik han selv ved broderens arm og bærende sit sværd over højre skulder, som om intet skadede ham, op til sin gård på Amager Torv — den samme som Mutter Sigbrit havde beboet. Her blev han modtaget af sin bekymrede hustru, som han ved et skånsomt brev havde underrettet om det passerede og bedt møde sig i København.

Han blev hurtigt klar over alvoren af sine sår og forudsagde sin død flere dage i forvejen. Samtalerne med Niels Hemmingsen blev ført på latin, at deres indhold om livet og døden ikke skulle ængste Birgitte.

Da dagen oprandt, hvor han mente, han skulle dø, lod han sig løfte ud af sengen — og siddende i sin stol døde han stille hen mod aften den 25. juni — en af Danmarks ædleste sønner.

Birgitte Gøye levede endnu ni år efter hans død. Ved denne lejlighed er det nødvendigt at fremhæve, at hun i disse år førte en stædig kamp mod truende angreb fra misfornøjede slægtnings side. Kvindens retsstilling var dengang betydelig vanskeligere end den er i dag. Fundatsen til Stiftelsen var ikke tilstrækkelig sikret, og Birgitte Gøye søgte at indhente det forsømte. På den anden side forsøgte hendes egen bror Christoffer Gøye og hendes søstersøn, rigsforstander Peder Oxe, sammen med andre at få testamentet omstødt. Det vil føre for vidt at komme ind på disse dramatiske begivenheder. Selv oplevede hun aldrig at se enden på disse retstrætter, og hun var

i årevis udsat for chikanerier og forfølgelser, som bl.a. bevirkede, at hun gentagne gange blev tvunget til at bryde op og indrette sig nye hjem, idet hendes forleininger blev opsagte med kort varsel. Noget herresæde havde hun ikke mere efter at have fraskrevet sig Herlufsholm.

Herlufsholm har oplevet andre alvorlige kriser, men der har altid været danske, som trådte til, når nøden var størst. Selv Peder Oxe tog sig af Herlufsholm, da den nye stiftelse truedes fra anden side. Han var i mellemtiden blevet udsonet med Birgitte Gøye, som endog skænkede ham gods.

Hvad kan Herlufsholm lære jer udover den boglige viden, som I vil kunne modtage i så mange andre skoler? Hvad får I særligt brug for at lære?

Jeg håber, at skolen vil lære jer at blive *selvstændige og positive*, således at I kan skabe en lykkelig fremtid for jer selv og jeres efterkommere.

Jeg stoler på, at skolen vil lære jer at *vurdere* den tid, vi lever i, *kritisk og uafhængigt*, således at I ikke indfanges i ideologiernes og ismernes klæbrige spind. Når I før eller siden — og selv før de yngste af jer går der såmænd ikke mere end 6½ år — forlader Herlufsholms skærmende mure, så lad jeg ikke besnære af politiske fraser. Små, men beslutsomme dele af dansk ungdom prøver gennem børnehaver, skoler, universiteter og nyhedsmedier at få det såkaldte etablerede samfund til at rådne. De præker med ensidighed og ringe blufærdighed deres jævne politiske budskab, som var det en religion. Det er misbrug, som demokratiet accepterer, og vi har mange eksempler på, at demokratier på den måde går deres undergang i møde.

Vestens ungdom beklager sig over, at de ikke hører nok om revolution — de sværmer for Lenin og Mao. Til gengæld er øststaternes ungdom inderlig træt af at høre deres forældre tale om den revolution, som blev udkæmpet for en generation siden. I Østlandene understreger man betydningen af den militære ud-

dannelse, der også tjener som politisk skoling, men ungdommen drømmer om frihed, universitetseksaminer, velstand og tryghed — nogle drømmer endog om udenlandsrejser. I den vestlige kultur bliver man militærnægter, men drømmer og agiterer for den asiatiske, totalitære livsform. Man søger efter nye idealer og en ny livsfilosofi med enklere livsform, men den samme ungdom har intet mod at anskaffe sig biler og hjælpe os andre med at forurene kloden med benzinos. Man taler om forurening af omgivelserne — med en cigaret i munden. Enkelte vælger at søge de ny livsværdier ved at flygte ind i uvirkeligheden ved narkotiske rusgifte, og meget få af disse kommer tilbage til den virkelighed, som vi har, og som vi må lære at acceptere.

Kan I lære at gøre jer fri af alt dette og komme frem i lyset som frie og uafhængige mennesker — med en tolerance som ikke må forveksles med veghed eller fejghed, så er jeg sikker på, at en meget stor del af Herluf Trolles og Birgitte Gøyes ønsker for deres mange børn gennem ideerne på Herlufsholm er blevet opfyldt.

Jeg har talt om de farlige, undersøiske skær, som ligger forude på jeres færd —

det er den bekymrede hønemor, som søger at værne de kyllinger, man holder af. Det er selvfølgelig ganske urealistisk. Erfaringerne må I selv skaffe jer. Mange af jer har forældre, som har sendt jer på Herlufsholm til trods for, at de langt hellere ville beholde jer hjemme. De har gjort det med afsavn for at give jer den bedste start, og hvis I i dag føler, at fremtiden er jeres — hvad den bør være — så skal I nok lige sende en tanke til jeres far og mor, som har accepteret jeres fravær fra hjemmet.

Må jeg slutte med at understrege, at den verden, som I skal overtage — på trods af alle dystre spådomme — uden tvivl er en vidunderlig verden med spændende og uanede muligheder. Vort solsystem er begyndt at blive udforsket direkte, molekyler og atomer bliver spaltet, menneskeheden har fået sygdomme under kontrol, som tidligere decimerede befolkninger, og kunsten søger som altid nye, spændende udtryksformer.

Det er denne verden, som Herlufsholm forbereder jer til, og når I nu om lidt defilerer forbi Herluf Trolles og Birgitte Gøyes smukke sarkofager, så tænk lige på de to mennesker, som har givet jer denne chance.

Af pladshensyn har omtalen af, hvorledes Trolledag 1973 blev fejret *uden for* Herlufsholm måttet udskydes til næste nummer, det vil sige — efter planen — til 1. september. Det gælder referat af festen i København med Trolletale af redaktør Hans V. Bischoff ('50) og tale af jubilarenes repræsentant, landsretssagfører Knud Thale ('22). Og det gælder fester på Fyn, Lolland og hvor herlovianere ellers har fejret deres 14. januar. Det kommer altså i næste nummer. Det er dejligt at have noget at glæde sig til.

Bemærkninger til redaktøren af „Herlovianeren“ i anledning af sidste nummers „Åbent brev“ til forstanderen fra Torben Holm

Af Axel Reedtz-Thott

Jeg har foretrukket at kommentere Holms brev på denne måde, fordi jeg ikke finder det rigtigt, at »Herlovianeren« skal give spalteplass til en længere debat hverken om EF eller om Herlufsholms forstanderembede. På den anden side kan jeg dårlig helt forbigå Holms bemærkninger, som jo mange gamle herlovianere, efter hvad jeg forstår, har fundet noget malplacerede. Om dette sidste kan jeg kun sige, at det vel er usædvanligt, at redaktøren selv bruger sit blads spalter til et ret personligt angreb uden enten at rådføre sig med Herlovianersamfundets bestyrelse eller eventuelt høre den anden part i sagen først. For mig at se har brevet to sider, 1) det konkrete: EF kampagnen og de midler, denne benyttede sig af, 2) det andet og mere almene: den konsekvens, der måtte kunne drages af min deltagelse i denne kampagne.

Vedrørende min stilling til EF kan ingen være i tvivl derom. Jeg virkede offentligt og udadtil ved at samle penge ind og ved selv at bidrage til kampagnen. Storstrømsamtets EF komité havde en slags hovedkontor på Gavnø, og vores godsforvalter var denne komités arbejdende formand. Herlufsholm blev ikke berørt heraf, selvom jeg indrømmer at have forsynet mine drenge med EF mærkater og lign. propagandamateriale. Hverken det første eller andet forhold anser jeg for at være kritisabelt.

I en af kampagnens sidste dage bragte Ekstrabladet en artikel, som hævdede, at jeg havde indsat en annonce i københavnske distriktsblade, som fornærmede EF modstanderne. Jeg har set denne an-

nonce, som både af Ekstrabladet og af brevskriveren Torben Holm kun er citeret i uddrag. Jeg ønskede ikke dengang at kommentere påstanden om, at jeg havde ansvaret for denne annonce. Jeg ville aldrig lade mig provokere til at opgive hverken de økonomiske eller redaktionelle kilder til de EF annoncer, jeg måtte have haft kendskab til. Denne stilling er på linie med, hvad der gælder for politiske indsamlinger, hvor hverken personnavne eller beløbsstørrelser opgives offentligt, ligegyldigt hvem modtageren er.

Holm betegner dette som at skjule sig i anonymitetens sorte hul. Jeg synes, det er vrøvl. Tandpasta-annoncer er heller ikke signerede af fabrikanten eller importøren, lige så lidt som det ville være et virksomt argument for Danmarks tilslutning til EF, at jeg erklærede mig for dette standpunkt. Det er argumentationen, der skal give reaktionen. Og argumentationen i den pågældende annonce er jeg iøvrigt enig i, omend den måske har fået en for generel udformning. Mange stemte mod EF af idealistisk-patriotiske grunde, men derved kom disse mennesker altså til at gå kommunisternes ærinde såvel som andre venstreorienteredes, hvis politiske sigte ifølge sagens natur er østvendt. Det er også i orden, hvis man hellere ser Danmark knyttet til østblokken end til vestblokken, bare man gør sig klart, hvad det er man ønsker og opnår. Hvis det er rigtigt, som Herluf Trolle hævdes at have sagt, at »Orientens begynder i Malmö«, så kan man jo kun sige, at Torben Holm har taget konsekvensen af sit synspunkt.

Den almene side af brevet drejer sig om, hvorvidt Herlufsholms forstander som privatmand kan blande sig i dagens debat på egne eller andres vegne. Ja, det er han skam nødt til, hvis han som dansk erhvervsmand eller organisationsmand eller politisk interesseret må fremme eller forsvare sine interesser. Forstanderen for Herlufsholm må jo tjene sit levebrød ude i det praktiske liv som enhver anden og også finde sig i — i disse sine private kapaciteter — at stå for skud i pressen, og herlovianerne må altså bære over med ham for, at dette sker fra tid til anden. Stort set er de vel end ikke interesseret i, at han offentligt er en hel anonym person. Her bør man også huske, at ikke alt hvad der står i avisen om dansk erhvervs- liv og dets udøvere er den rene sandhed. At Ekstrabladet har betegnet min moral som anløben, giver mig ingen anledning til kommentarer.

Holm citerer til sidst Herluf Trolles spørgsmål om, hvorfor han er adelsmand og bærer gyldne kæder og beder mig give svaret. Det er ufornødent. Svaret har »Herlovianeren« selv bragt på forsiden, hvor man citerer Nicolai Nielsens Danmarkshistorie, som lader Herluf Trolle svare: »Vil vi nyde landets goder, må vi heller ikke krympe os for faren, når det gælder«. Sagt på en anden måde: Herluf Trolle accepterede, at hans og hans hustrus stand havde privilegier, hvormed der også fulgte forpligtelser, som begge ægtefæller på forbilledlig vis vidste at efterleve.

En adelsmand af i dag — hvis man kan bruge det udtryk — har ingen særlige privilegier. Ikke desto mindre har

han i folks øjne mange forpligtelser udover dagen og vejen, som han naturligvis bør stræbe efter at leve op til. Skulle han fejle heri fra tid til anden, er det sikkert evnerne mere end viljen, det er galt med. Disse almene betragtninger

gælder også for den mand, som i øjeblikket er Stiftelsens forstander. Jeg vil ikke være patetisk, men blot sige, at skulle der fra tid til anden springe en skrubbudse ud af munden på mig, så lad være at sluge den. Holm såvel som alle andre

kender udmærket godt både mine ideelle og praktiske mål for Herlufsholm Stiftelse, og for de mange drenge og piger, vi dér har ansvaret for. Jeg synes ikke, det er rimeligt at drage disse mine mål og idealer i tvivl.

Bladets nye hoved

Det har i årenes løb flere gange været drøftet, om ikke Herlovianerens hovedburde fornyes. Stregtegningen med stifternes våbener samt lidt Ingemannsk turneringsudstyr indrammende kirken og klosterbygningens østfløj m.m. var bestemt ikke god, mente mange. Men kunne man finde noget bedre? Det syntes man faktisk, gang på gang, ikke.

Den nye redaktion havde imidlertid stærk lyst til omsider at få gjort noget ved denne sag. Dog, tiden var knap. At finde frem til en person — helst vel en herlovianer — der kunne og ville gå i

gang med opgaven, at drøfte udkast, og så videre — alt dette var der på ingen måde stunder til. Vi valgte i stedet for ganske enkelt at reproducere et udsnit af det kobberstik, som tydeligvis, hvad selve bygningerne angår, havde dannet forlæg for det gamle hoveds tegning, og at kombinere dette prospekt med en mere tidssvarende typografi. Det ubeskårne stik ses over disse linjer. Det er udført af en englænder, W. H. Lizars, efter en tegning af H. P. Topp fra før 1819/20 — da Klosterbygningens østfløj nemlig blev forhøjet med en etage; på billedet er den, som man ser, lavere end sydfløjen — og offentliggjort i A. Andersen Feldborgs

bog »Denmark Delineated«, Edinburgh 1824. Skulle nogen have forslag til en anden løsning, altså til et endnu bedre nyt hoved, er ideer eller kritik særdeles velkomne.

Det smukke billede indgår i øvrigt i den postkort-serie med seks Herlufsholmske prospekter, som blev fremstillet i begyndelsen af 1960'erne og solgt til fordel for Herlufsholm-Fondens jubilæumsindsamling. Disse kort kan stadig fås hos Bandleren, boghandler Georg Christensen i Næstved, og prisen er stadig kun 4 kr. (plus porto) pr. sæt: 6 forskellige dobbelte kort samt konvolutter. Overskuddet tilfalder ubeskåret Herlufsholm-Fonden.

PERSONALIA

Redigeret af professor *Flemming Tolstrup* ('24)
Strandvejen 132,
2900 Hellerup

— '29

Horsens Bogtrykkeri har som julegave udsendt en bog af chefredaktør *Helge Jensen* om *Franz von Jessen* (II '84) »Horsensdrenge, Verdensmand«.

Oberst, kammerherre *Niels Erik Leshly* (IV '25) er blevet kommandør af 1. grad.

— '39

Overdirektør, greve *Christian Danneskiold-Samsøe* (III '30) har planer om på Gisselfeld at oprette en æresbolig for kendte udenlandske og danske videnskabsmænd og kunstnere.

Godsejer, kammerherre *C. C. Scavenius* (R '32) har overdraget *Klintholm* gods til sin søn.

Landsretssagfører *Povl Krüger* ('33) er indtrådt i *Dansk Røde Kors'* hovedbestyrelse og i *FDM's* repræsentantskab.

Kapelmester *John Frandsen* (IV '34) dirigerede torsdagskoncerten i radioen den 30. november 1972 og gav i pausen et fornøjeligt interview om sit syn på musik.

Overdyrlæge *Uffe Biering-Sørensen* (III '37) var en af de to foredragsholdere, som *Landbrugsministeriet* i forsommeren 1972 lod informere overdyrlægerne om trikinkontrol. Se om den anden nedenfor. B.-S.'s foredrag er trykt i *Den danske Dyrlægeforenings* medlemsblad i 1972, hvor man også kan finde hans foredrag om snøvlesyge.

Ambassadør *Janus Paludan* ('38) skal have en ny ambassadebygning i *Peking*, fordi kineserne vil have de udenlandske diplomater ud af den gamle bydel.

Advokat *Kurt Møller* ('38) kunne som formand for *Dansk Idræts Forbund* åbne det første Idrætsting på *Christiansborg Trolledag*.

Afdelingschef *Hans Jørgen Kristensen* ('39) er blevet ridder.

Landsretssagfører *Einar M. Schack* ('39) er blevet auktionsleder i *Korsør* retskreds.

— '49

I anledning af *Dansk Brugskunsts* ophør skrev *Politiken* om redaktøren *Sven Tito Achen* ('40) bl.a.: »På kun et års tid har han genskabt tilliden til bladet hos medarbejdere og læsere, der indimellem var halvtvivlende over de uregelmæssige tilsynekoster«. Vi håber, at han gentager kunststykket og siger »lykke til«.

Overkirurg, dr. med. *Claus Jensen* ('40) holdt talen i kirken *Trollemorgen* og var desuden *Herloviensamfundets* repræsentant på *Skolen*.

Dyrlæge *Louis Michaelsen* ('40) var den anden foredragsholder på dyrlægekurserne i 1972 og informerede om EF-bestemmelser.

Redaktøren af *Personalia* beklager, at L. M. er sur på den gamle formand, det er også mig, som i sin omtale af dimissionen 1969 overså ham som fader til dimittend *Ole M.*, se *Herloviens* nr. 3, 1969. — Lad så det gamle nag være glemt.

Kontorchef *Poul Adam Tvede* ('40) har i radioen medvirket om det nyoprettede ankenævn for de københavnske huslejenævne, som han blev første formand for.

Statsskovrider *Bent Engberg* ('41) har medvirket i radioen i en udsendelse om natur og skove. I en

senere udsendelse om samme emne medvirkede direktør *Niels Tulstrup* ('41) og skovrider *Torkild Nielsen* ('52).

Seminarierektor *J. E. Biering-Sørensen* ('44) har talt på et møde på *Møns Hjemmeværnsgård* over emnet »Hvem er vi«. Han sagde bl.a.: »Man bør være kritisk, men man skal ikke kritisere alt i tilværelsen«, hvilket i *Næstved Tidendes* overskrift om mødet blev til »Møn bør være kritisk, men ikke kritisere alt«.

Forpagter *Eigil Schack* ('45) er blevet formand for *Det tværpolitiske Udvalg for Fuglebjerg kommune*.

Museumsinspektør, mag. art. *Georg Nellemann* ('48) skrev *Politikens* kronik 10.11. 1972: »Hvem er egentlig disse sigøjnere« og deltog senere i en paneldiskussion herom i *Nationalmuseet*.

Civilingeniør *Ulf Blach* ('49) er blevet direktør for ingeniørfirmaet *Kampsax' Iran afdeling, Iran-Kampsax Ltd.*

Amanuensis *Niels Thomsen* ('49) er med hæder og megen omtale blevet dr. phil. på en afhandling om *Dagbladskonkurrencen* i Danmark 1870—1970.

'50 —

Herloviensamfundets *Trolletaler* redaktør *Hans Bischoff* ('50) blev i en børneudsendelse i radioen spurgt om, hvorfor der blev bandet så meget i radioen; han svarede, at folk nok satte »trumfer« på, fordi de manglede fantasi til at udtrykke sig.

I en af årets kongejagter deltog bl.a. advokat *Ian van Hauen* ('50) og greve *Ulrik Ablefeldt-Laurvig* ('57).

Med tak til lektor *Borelli-Møller* og alle andre bidragydere.

Civilingeniør *Klaus Aarup* ('51) er flyttet fra *Knud Lindberg A/S* og blevet udviklingschef hos *Simonsen & Weel A/S*.

KDAK har fejret 80 års fødselsdag under ledelse af sin præsident greve *Preben Ablefeldt-Laurvig* ('55). I *Billedbladet* har han og hans kone i november givet opskrifter, bl.a. på hans specialitet: *Ål Matelote*.

Det musiske trekløver fra '58 lader fortsat høre fra sig: *Stig Hoffmeyer* i *Radioteatret*, *Sven Holm* i *radioens Perspektivkasse* og med en ny bog »*Syg og munter*« og *Mads Peter Neumann* i et dokumentarispil i TV.

Joen Bille ('62) deltog som oplæser i *radioens Bogcafé's* udsendelse om *Goldschmidts* »*Arvingen*«.

VARIA

Billedbladet — nummer desværre ubekendt — har bragt et flot dobbeltsides luftfoto af *Herlufsholm* med diple på fodboldbanen og træer på *Den røde Plads*.

Midt i december 1972 havde *Næstved Tidende* en opsats om *Herlufsholm kirke* under overskriften »*Munke med ægte sans for kunsten*«, som også nævner *Knud Lybne Rabbeks* ('1775) markante navneskæring i en af munkestolene.

Til redaktørens tak for bidrag vil han gerne føje en opfordring til alle gamle herloviere: Fortæl om jer selv og jeres kammerater. Alt af interesse kommer ikke i aviserne.

LEKTOR JOHANNES FERDINAND ('98)

1879 – 1972

Mandag den 18. december 1972 døde lektor Johannes Ferdinand, 93 år 5 måneder og 22 dage gammel. Han døde, som han havde levet: iagttagende, klar og frygtløs til det sidste.

Fredag den 22. december blev han begravet fra Herlufsholm, ikke fra kirken, men fra Helen-Hallen, midtpunktet i det nye Herlufsholm, der tager form i disse år. Det var en strålende klar vinterdag. Siv og strå langs åen var lodne af rim, og de store skønne plæner i Nyhave lå hvidgrønne op mod skolens røde bygninger. Juleferien var lige begyndt. Om formiddagen var diplene taget hjem, og skolebygningerne var tomme og tyste.

Nærtens kiste stod i Helen-Hallens forhal, og her samledes familien, venner, naboer fra Broskov, forstander, rektor og skolens øvrige folk; og, trods juletiden, mange gamle dipler, fra mere end syv decennier. Den ældste var Ove Hagemann ('98), Nærtens klassekammerat fra Herlufsholm og livslange ven. Der var vel mellem 150 og 200 i alt.

På kisten var arrangeret en buket af stor skønhed, af en slags sjældne, hvide liljer. Mange spurgte, hvad de hed, men ingen kendte navnet. *Han* ville have vidst det!

Der blev sunget, men ikke salmer. Først sang man Johannes V. Jensens »Hvor smiler fager den danske kyst...« Ja, henfarne slægter — forglem dem ej. I arv de gav dig en ædel gave. Så gik Nærtens ældste søn, læge *Lorenz Ferdinand* ('40), frem til kisten og sagde:

Grunden til at vi i dag er samlet på dette sted er, at min far kun havde to ønsker vedrørende sin begravelse, dels at

blive begravet på den anden side af Vrøm, og dels at han ikke ville i kirke. Vi er derfor Herlufsholm skole meget taknemmelige over, at vi måtte foretage begravelseshøjtideligheden her i dette smukke lokale.

Far havde været tiltagende træet i løbet af efteråret, men klarede dog alt selv, passede blomster, ordnede regnskaber, lavede mad, havde gæster etc., lægeligt var der intet påviseligt. Torsdag aften i sidste uge følte far sig for alvor syg og skrev denne besked til os:

»Faldet på grund af svimmelhed 3 gange i aften — slog halsen een gang. Venstre knæ svigtede flere gange. Til tider kunne jeg slet ikke gå. Kneb med at lave mad. Spændt på at gå op. Indledning?«

Denne korte, klare besked giver udtryk for nogle af fars bedste egenskaber: iagttagelsesevne, meddelelsestrang og ærlighed.

Fredag morgen havde far en lille lammelse i venstre side og søndag nat døde han stille.

Fars liv kan i mange henseender sammenlignes med et skib på langtursejlds, hvor de enkelte etaper på sejladsen var epoker i hans liv. Han var en forsigtig kaptajn, der ingen chancer tog. Når skibet stak i søen, var alt i orden, der var lagt en nøje plan for sejladsen.

Oftest var det sejlad i magsvejr, men i enkelte perioder var det sejlad i orkan, som ved Gyntha's og mor's død.

Far var meget loyal over for sine »redere« på Herlufsholm — tre rektorer — men langt fra ukritisk. Hans loyalitet over for skolens »ånd« kom tydeligst til udtryk, da han på trods af mange årtiers

intentioner om dette, først meldte sig ud af folkekirken den dag, han tog sin afsked fra Herlufsholm skole i 1949.

Under sejladsen — der oftest blev foretaget i et roligt, harmonisk tempo — tog far sig tid til mange afstikkere til forskellige egne; altid var han iagttagende, registrerende og ræsonnerende. Disse afstikkere havde alle tilknytning til hans fag.

Sejladsens etaper kan skarpt adskilles i flere perioder — skoletiden på Herlufsholm 1891–98, studie- og læretiden i København 1898–1906, ugift lærer på Herlufsholm 1906–20, gift lærer på Herlufsholm 1920–49 og den sidste etape i Broskov fra 1949 til nu.

Far's afstikkere var engagement i en fordyben og handlen i mange fagområder. Det første engagement var som botaniker, hvor han allerede som skoledreng blev »oplært« af en af landets bedste botanikere og ornitologer, apoteker Baagø, Næstved, og som havemand af sin fader. Hans interesse for planter spændte lige fra dyrkning af nåletræer til orchidéer og vandplanter. Botanisk Have og Pinetum på Herlufsholm var i høj grad hans værk.

Som fugleinteresseret var han en god fuglekender og foretog sammen med maleren Knud Kyhn — der var fars bedste ven — fugleture overalt i Sydsjælland. Undersøgelserne af rovfuglenes fødevalg var et ornitologisk pionerarbejde. Stiftelsen af landets første fugleklub »Sydsjællands fuglevenner«, var meget betydningsfuld for mange fugleinteresserede. Fars engagement som museumsmand stod på i hele hans tid på Herlufsholm, således at han skabte en enestående natur-

Vi kender alle denne distinkte skrift, bl.a. fra tusinder af etiketter på *Nærticum*. Ingen kuglepen her, men blækhus, penneskaft og en pen!

Da Lorenz Ferdinand kom til Broskov fredag 15. december for at besøge sin far, lå denne seddel på bordet: »Torsdag. Faldet p. Gr. af Svimmelhed 3 Gange i Aften — slog Halsen een Gang. Venstre knæ svigtede flere Gange. Til Tider kunde jeg slet ikke gaa. Kneb med at lave Mad. Spændt paa at gaa op. Indledning?»

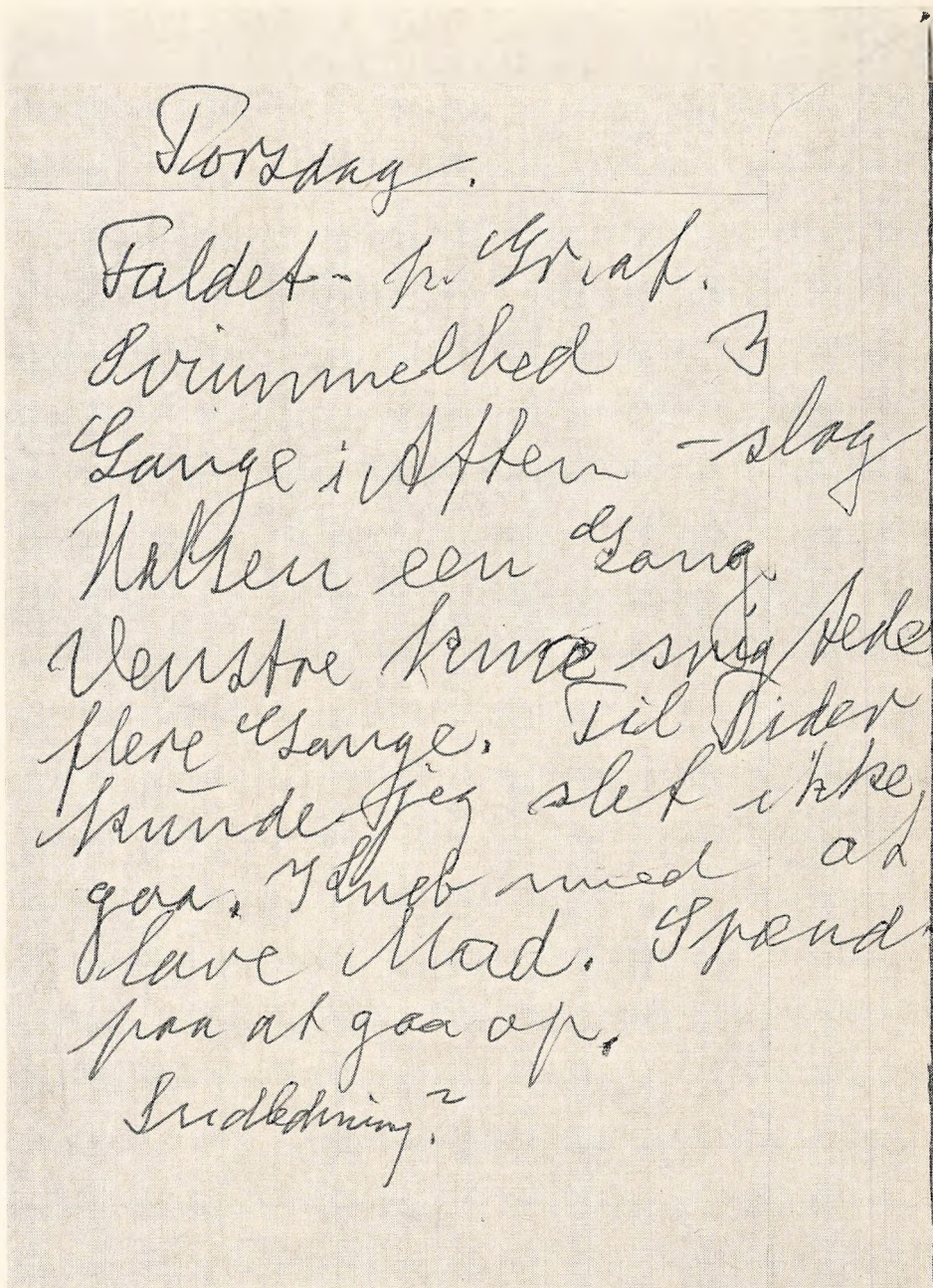
Et enormt interesseret menneske, en ubestikkelig iagttager, en selvhjulpent, stoisk rolig og fuldstændig frygtløs mand skrev disse ord, tre dage før han døde. Læs dem igen.

historisk samling. Særligt under krigen blev far optaget af at redde, hvad der kunne reddes ved de mange tørvegravninger, og han var derfor stærkt medvirkende til, at mange enestående fund af knogler og forhistoriske minder blev bevaret.

En naturlig konsekvens af hans indlevnen og store viden i sit fag var, at han allerede fra 1920'erne blev impliceret i natur- og fuglebeskyttelse. Far var således så forudseende, at han fik foranlediget fredet flere områder på det rigtige tidspunkt. Det gælder Mogenstrup åsen nærmest Næstved, Rådmandshaven — der er en af de få fredede skove her i landet — skovene langs badehusstien ved Herlufsholm, reservaterne ved Gaunø og ved Holsteinborg.

På landsbasis ydede han nok sin største indsats ved at være medvirkende til, at rovfuglene fik en stærk beskyttelse ved jagtloven fra 1931.

Far har sikkert formået at give mere til sine medmennesker end de fleste, både på grund af sin facetterede personlighed og sine stærke interesser. Hans betydning i denne henseende viste sig tydelig ved, at han oftest formåede at få tilhørere og elever lige fra intellektuelt engagerede

Torsdag.
Faldet p. Gr. af
Svimmelhed 3
Gange i Aften — slog
Halsen een Gang.
Venstre knæ svigtede
flere Gange. Til Tider
kunde jeg slet ikke
gaa. Kneb med at
lave Mad. Spændt
paa at gaa op.
Indledning?

til natur-, blomster- og fugleelskere. Hovedårsagen til dette var sikkert en lykkelig kombination af viden og en udviklet æstetisk sans.

Fars interesser blev måske af mange betragtet som ensidighed, men nogle af disse interesser kan nu bedømmes i et andet perspektiv, under indtrykket af forurening, landskabsødelæggelse etc. Fars hele grundsyn på meningen med livet var afgørende, byggende på de darwinistiske tanker, som særligt påvirkede naturhisto-

rikerne omkring århundredskiftet. Dette medførte, at han betragtede menneskearten som en dyreart på »godt og ondt«, og derved blev fars grundsyn i overensstemmelse med de moderne økologiske strømninger — der vinder udbredelse selv mellem humanister og politikere.

Personligt har far givet mig næsten alt; et godt, harmonisk barndomshjem, et varmt venskab og et stærkt interessefællesskab, alle forhold der af mig er oplevet som værende udover det sædvanlige

Det stærke, opmærksomme blik. Nærten på besøg i en have, hvis ejermand forklarer og demonstrerer. Billedet er fra et af de sidste år.

— og skyldes far's rige personlighed. For alt dette vil jeg gerne her sige en varm og dybtfølt tak.

Da fars beskedenhed bl.a. viste sig ved, at han kun mente, man levede videre i andres oplevelse og i sine gerninger, er det helt naturligt, at jeg her ved hans bære udtaler: Ære være far's minde.

Efter Lorenz talte rektor *Poul Kierkegaard*, især om Nærten som kollega, om hans særpræg som lærer, om hans karakter og hans karakterer. Herunder berettede han en historie til belysning af Nærtens personlige, stærke sans for retfærdighed. Ved en eksamen havde censor givet en dipel en karakter, som Nærten mente var for høj: den pågældende havde nemlig aldrig rigtigt gjort noget ud af sin nærtkasse! At dette ikke burde influere på *eksamens*-karakteren, ville Nærten ikke acceptere. Beretningen fik alle til at smile, og det gjorde intet skår, tværtimod, i de følelser, vi alle var fyldt af, talere såvel som tilhørere. Desværre er der intet manuskript af rektors ord.

Organist *Andreas Larsen*, kollega, genbo og ven til Nærten, sang nu Jeppe Åkjærs »Stille hjerte, sol går ned«. Og

her skal lyde en tak til ham — til Dem, kære organist Larsen. I mere end 35 år har De nu været holdepunktet, ankermanden, i alle fester og alle højtidelige stunder på Herlufsholm, de glade og de sorgfyldte. Når De sidder ved orglet, eller flyglet, eller klaveret, så véd vi, at det hele vil komme til at gå nøjagtig som vi alle synes, det bør gå. Det gælder dagens og årets rutine, og det gælder de særlige lejligheder, som altså ved Nærtens begravelse. Deres spil, Deres gribende solosang, den tyste og beroligende myndighed der udgik fra Dem — skønt De selv var stærkt bevæget — alt dette bidrog i en dyb dimension til at skabe en følelse, midt i sorgen, af tryghed og — ja, af glæde. Jeg sad mellem andre gamle diple, nogle ældre end jeg, nogle yngre, nogle som er mine gode venner og andre, hvis ansigt jeg ikke kendte. Jeg følte at her på dette sted, i alle fald, hørte jeg til. At her var jeg mellem kammerater, som ikke ville mig andet end godt, som ville optage alt, jeg måtte sige eller gøre, i den bedste mening, og hvis kammeratskab og loyalitet jeg kunne være sikker på, så længe jeg levede. Jeg følte en mægtig, lykkelig tryghed ved at sidde dér, me-

dens De sang og medens mindeordene om Nærten lød. Er det en sådan følelse, der er kernen i det at være herlovianer?

Efter organist Larsens sang talte overinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. *J. Troels-Smith* ('34):

Nærten — Johannes Ferdinand — er død! Som han selv kunne have sagt det, er han nu gået til de store jagtmarker — og om lidt skal han føres over på den anden side af Vrøm, d.v.s. den lille strøm, der løber i grøften langs vejen, der skiller Herlufsholm fra kirkegården.

Når man har kendt Nærten, siden man som stor dreng kom på Herlufsholm og fandt et fristed i hans hjem — og siden har kendt ham på nærmeste hold gennem mere end 40 år, ja, så har man uendelig meget at sige ham tak for.

Han havde iagttagelsens nådegave, og for ham var iagttagelsens undren og erkendelsens glæde en uadskillelig del af tilværelsen. — Og bag hans smukke, hvælvede kranium var der samlet en ufattelig sum af viden om den natur, der omgiver os.

Hvad han samlede af viden, gav han glad og gerne videre — han gav af et vældigt overskud. — Vrøms sandindhold om foråret, når strømmen var stor, blev grundlaget for forståelsen af Amazonas' vældige delta. — Hvad han på denne måde har givet og betydet for utallige mennesker, kan ikke overvurderes.

Men udgangspunktet for hans virken var det hjem, han skabte sammen med sin kone Benedikte. Grundlaget her var hans livslange kærlighed og taknemmelighed til den kvinde, han elskede, og de børn de sammen fik.

Han var en enestående rig personlighed, spændende over hele registret af følelser hvor yderpunkterne var det overraskende og voldsomme tordenvejr, hvori hans retfærdige harme fik luft — og den milde, usigelige glæde hvormed han kunne betragte en dugfrisk blomst.

Personligt ønsker jeg at takke den gud, der skabte himlen og jorden og alt levende, fordi jeg fik Johannes Ferdinand som lærer — den lærer der mere end nogen anden lærte mig jagttagelsen og forståelsen af dette vældige skaberværk.

Og som den sidste talte Nærtens yngste søn, afdelingsleder og universitetslektor i Århus *Klaus Ferdinand* ('44):

I går, da vi var i Broskov, var det forunderligt, langsomt at fornemme kontinuiteten i det, Far havde skabt; på næsten alle områder markerede han sin personlighed. Vi var på en eller anden måde opløftede og slæde af den rigdom på minder, som han havde givet os.

Nøjsomhed, retskaffenhed og ansvarsfølelse var nogle af de bærende træk i hans natur, men hvor var han også sikker og konsekvent i hele sin livsholdning.

Far blev først gift sent, idet han ikke mente, han havde råd, da han skulle hjælpe sine forældre. Familielivet og familieband var og blev grundpiller for Fars liv. — Far og Mor, hvor var de dog forskellige, de delte ligesom verden lige mellem sig. Mor havde sin kunst- og historieinteresse og Far naturen. De respekterede hinanden og gav os børn og siden børnebørn et bredere, mere facetteret grundlag at bygge på.

Den nære kontakt og de store oplevelser med Far havde vi i ferierne, ved Vesterhavet eller på teltturene i Sverige og Norge, hvor vi, som Far gerne udtrykte det »var ude at blade i naturens store bog«. Siden hen var vi optaget af fælles arkæologisk fusken. — Lorenz og jeg blev arbejdskammerater med Far på hver sin måde.

Jeg glemmer aldrig, da jeg med bæven kom hjem og fortalte, at jeg ville skifte

studium, fra det mere sikre historie til det brødløse etnografi, hvor Far straks udbrød: »Det var da en storartet idé!« Man skulle realisere det, man havde lyst til. I det hele taget må man sige, at han sjældent blandede sig i, hvad vi foretog os, han gik ud fra, at vi kastede os over det, som interesserede os, og dermed var indforstået, at det også førte til den største personlige lykke.

Familiens skæbne lå Far nær på sinde — han så helst, at børnebørnene fulgte den gængse skolegang; men andre løsninger, selvom de var ham fremmede, kunne han også acceptere, hvis de var fornuftsmæssigt begrundet. Han stillede særlige krav til os familiemedlemmer, fordi vi kom ham ved på en særlig stærk og varm måde.

Fars simple livsstil i det daglige, hvor alting skulle gøres på en ganske bestemt måde, blev brudt og fandt sin modpol ved festlige lejligheder. Det var ham en stor glæde at samle familie og venner, og rigelighed på alting var i denne forbindelse en vigtig ting for ham. I dette mønster slår måske træk fra hans baggrund i en slægt af sønderjyske småbønder igennem. En slægt, han de senere år ofte vendte tilbage til i tankerne.

Det er svært at sige farvel — da Far sagde det sidste lørdag, accepterede jeg det ikke — jeg troede, han var stærk nok til et gensyn i mandags — men én ting er vist, far fik den blide og hurtige død, han ønskede.

Far sluttede sit lange liv som et meget taknemmeligt, ja nærmest ydmygt menneske. Det var betagende at opleve hans ønske om at få dette udtrykt, især i hans allersidste dage og timer. Han accepterede slet ikke, at det var os, der var de taknemmelige.

Først nu kan det siges — uimodsagt: Vi er taknemmelige for vore rige minder med far, og ikke mindst for det eksempel, han har givet os på livsduelighed og livsglæde.

»Som dybest brønd gi'r altid klare vand og liflig drik fra dunkle væld ud-

rinder...« Efter Jeppe Åkjærs sang blev kisten båret ud, og med det lange følge efter sig i det tindrende vinterlys med solen som en appelsin gennem Frihedens sorte træer kørtes den gennem Smøgen, rundt om Starks hjørne, op ad Nyvej, forbi huset hvor Nærtens boede fra 1920 til 1949, over Alleen og op til gravlund. På dennes vestlige skrænt, med udsigt over agre til Kohavens skovbryn, ligger Nærtens gravsted. Her hvilede i forvejen hans datter Gyntha, død som 17-årig i 1941, og hans kone, der døde i 1969. Og her blev den gamle Nært sænket i jorden.

Efter begravelsen var der kaffe eller te for hvem, der ville — det blev ca. hundrede — i Gulerodshuset, et traktørsted ved Stenskov på vejen til Ringsted. Vi var alle lidt forkomne, af stunden og af kulden, og det var velkomment, både en kop varmt og samværet. Som det kan gå ved begravelser, når man har sagt farvel til et gammelt menneske med et langt, smukt og fyldt liv bag sig, opstod der en varme, en opstemthed, en glæde ved at være sammen.

Før man brød op, takkede Klaus Ferdinand alle, som havde vist Nærtens venskab og stået ham bi, især i hans seneste år i Broskov, ikke mindst efter at fru Nært var død og han var blevet alene. Det gjaldt venner, familie og naboer, deriblandt Bente og Aage Wolff-Sneedorff ('39) på Engelholm.

Og så kørte vi hjem, i det ulmende decembermørke på årets korteste dag, taknemmelige over at have kendt dette uforglemmelige menneske, lektor Johannes Ferdinand.

S.T.A.

Herlovianersamfundets årsregnskab for 1972

<i>Indtægter:</i>	(Budget)		Udgift	Indtægt
Kontingenter 1972	(40.000,-)			
Indgåede		27.248,25		
Tilgode pr. 31.12. 1972		10.950,00		
Tidligere afskrevne kontingenter indgået		330,00		
Overskydende kontingent for 1971		1.652,76		40.181,01
Renter	(4.000,-)			3.819,17
Bidrag:	(0,-)			
Næstved Sparekasse				250,00
Kursgevinst	(0,-)			2.778,25
 <i>Udgifter:</i>				
Herlovianeren	(20.000,-)	17.419,50		
-/- annonceindtægt		400,00	17.019,50	
Fester og sammenkomster	(14.000,-)		13.471,05	
Repræsentation	(1.500)		1.321,60	
Administration	(6.000,-)		2.516,54	
Afskrivning af kontingent på grund af død, udmeldelse samt fejl	(2.500,-)		585,00	
Kontingentrestance overført til delkrederekonto:	(0,-)			
3-års restanter		3.090,00		
øvrige		3.545,00	6.635,00	
Overskud			5.479,74	
			<u>47.028,43</u>	<u>47.028,43</u>

Status pr. 1. januar 1973

<i>Aktiver:</i>		Aktiver	Passiver
Kassebeholdning		4,00	
Girokonto		3.185,90	
Sparekassen København-Sjælland		3.532,47	
Handelsbanken, Kultorv afd.:			
C 525352		338,18	
491156		1.286,58	
491245		492,94	
Bikuben		58,54	
Værdipapirer (nom. 69.300,-)		40.520,50	
Kontingentrestancer:			
Saldo pr. 1.1. 1972		8.865,00	
÷ indbetalt i 1972		2.445,00	
Transport		6.420,00	49.419,11

	Transport	6.420,00	49.419,11
+ kontingentrestancer for 1972		10.950,00	
		17.370,00	
÷ afskrevet på grund af udmeldelse, død samt fejl		585,00	
		16.785,00	
÷ indestående på delkrederekonto		10.430,00	6.355,00
Mellemregningskonto, div. legater			173,97
<i>Passiver:</i>			
Mellemregningskonto, Jan Trier			881,00
Div. kreditorer			7.278,40
<i>Kapitalkonto:</i>			
Formue pr. 1.1. 1972		42.308,94	
Overskud		5.479,74	7.788,68
			<u>55.948,08</u>
			<u>55.948,08</u>

København, den 26. januar 1973.

Kassereren

JAN TRIER

Legat- regnskaber 1972

Samlet legatformue pr. 1.1. 1972		328.748,31
Renteindtægter 1972	17.286,68	
Uddelte enkelegater	3.600,00	
Uddelte studielegater	11.000,00	
Depotgebyrer m.v.	495,86	
	15.095,86	15.095,86
	2.190,82	2.190,82
		<u>330.939,13</u>

Formue pr. 31.12 1972, der fordeler sig således:

	Kursværdi pr. 31.12. 1972	Nom. værdi
Overlærer Albert Leths Stiftelses Legat	(28.047,78)	49.774,78
Overlærer Albert Leths legat	(12.238,49)	17.173,49
Oluf Halls Legat	(4.177,34)	7.174,84
R. C. I. Schades Legat	(7.954,19)	11.536,19
Apoteke- Johan Sanders Studielegat	(38.339,93)	63.779,93
Gamle Herlovianeres Tilbagebetalingslegat	(16.428,96)	25.827,46
Legatet for afdøde Herlovianeres trængende efterladte	(23.712,81)	39.862,81
Bryggeriejer Vilhelm Valløes Legat	(9.479,35)	14.244,35
Læge Kristian Johnsens Legat	(8.241,59)	13.841,59
Knud Høgsberg Petersens Legat	(6.292,25)	9.307,25
Kammerherre Sophus Hennings Boglegat	(3.235,03)	4.534,89
Sekretariatschef Clausen Hansens Legat	(47.349,55)	73.881,55
	<u>(205.497,27)</u>	<u>330.939,13</u>

HERLOVIANER - SAMFUNDET

Girokonto 7 94 90
Herloviaersamfundet
Frederiksborggade 15
1360 København K

Bestyrelse:

Chefredaktør, cand. theol.
Kaj Dorph-Petersen ('43), formand
Gutenberghus
Vognmagergade 11
1148 København K
Telefon (01) 15 19 25

Direktør Ernst Schaumburg-Müller ('29),
næstformand
Tårnbæk Strandvej 113
2930 Klampenborg
Telefon (01) 63 07 80

Advokat Jan Trier ('58), kasserer
C. F. Richsvej 57 stuen
2000 København F
Telefon (01) GODthåb 44 82
Kontor: Frederiksborggade 15
1360 København K
Telefon (01) 14 32 36

Advokat John Richter ('47)
Grønnehavestræde 5
4500 Nykøbing S
Telefon (03) 41 52 15
Kontor: Algade 48, Nykøbing S
Telefon (03) 51 51 82

Civilingeniør Klaus Aarup ('51)
Frederiksborggade 105 A
4000 Roskilde
Telefon (03) 35 80 16

Redaktør Torben Holm ('68)
Åvik
Värestorp
310 15 Ränneslöv
Sverige

Stud. med. Mikkel Vass-Sørensen ('70)
Ådalsvej 53
2720 Vanløse
Telefon (01) 71 80 59

Suppleant, revision, decision:

Cand. polyt. Finn Kirstein ('59),
suppleant
Ved Lindevangen 16
2000 København F
Telefon (01) FAsan 39 12

Landsretssagfører Jørn Thomsen ('31),
revisor
Classensgade 60
2100 København Ø
Telefon (01) ØBro 68 25

Suppleant for revisor: posten ubesat

Direktør, cand. polit. Leif Berg ('19),
decisor
Overgaden oven Vandet 52
1415 København K
Telefon (01) Sundby 70 59

Professor, dr. med. Mogens Andreassen
('29), suppleant for decisor
Holck Winterfeldts Allé 4 A
2900 Hellerup
Telefon (01) HELrup 17 25

HERLOVIANEREN

Redaktion:

Redaktør Sven Tito Achen ('40)
Kong Georgsvej 52 5. sal
2000 København F
Telefon (01) FAsan 98 91

Stud. med. Mikkel Vass-Sørensen ('70)
Ådalsvej 53
2720 Vanløse
Telefon (01) 71 80 59

Personalia:

Professor Flemming Tolstrup ('24)
Strandvej 132
2900 Hellerup
(stof bedes indsendt, ikke telefoneret)

Dernedefra:

Discipel Steen Skovgaard Larsen
Herlufsholm
4700 Næstved

Tryk:

Dagbladets Bogtrykkeri
Torvet 10
4600 Køge

HERLUFSHOLM - FONDEN

Girokonto 37 75
c/o kassereren, se nedenfor.
Bank: Handelsbanken
Gl. Torv Afdeling
1457 København K
konto 491 171

Bestyrelse:

Direktør, cand. polit. Leif Berg ('19),
formand

Overgaden oven Vandet 52
1415 København K
Telefon (01) Sundby 70 59
eller:

Blommehuset
Haraldsted Skovhuse
4100 Ringsted
Telefon (03) 60 02 27

Civilingeniør Klaus Aarup ('51), kasserer
(valgt af Herloviaersamfundets
bestyrelse)
Frederiksborggade 105 A
4000 Roskilde
Telefon (03) 35 80 16

Redaktør Sven Tito Achen ('40),
sekretær
Kong Georgsvej 52 5. sal
2000 København F
Telefon (01) FAsan 98 91

Chefredaktør, cand. jur. Asger Olsen ('22)
Farimagsgade 13 B
4700 Næstved
Telefon (03) 72 17 59

Chefredaktør, cand. theol.
Kaj Dorph-Petersen ('43)
(i egenskab af Herloviaersamfundets
formand)

Gutenberghus
Vognmagergade 11
1148 København K
Telefon (01) 15 19 25

Landsretssagfører
Jørgen Mazanti-Andersen, M.C.J. ('45)
Vermehrensvej 5
2920 Klampenborg
Telefon (kontor) (01) 14 35 36